

PETA NEDJELJA KROZ GODINU A

Uvod

U današnjoj 5. nedjelji kroz godinu A, Isus nastavlja svoje propovijedanje – ne ostavlja svojim učenicima puno predaha. Naprotiv, baš u današnjem evanđelju Isus njih, a i nas u potpunosti suočava s ODGOVORNOŠĆU za SVIJET. *Vi ste sol zemlje! Vi ste svjetlost svijeta!* Isus nakon proglasa 8 svojih blaženstava izgovara ove dvije kratke rečenice. Ove kratke, posebne 'naloge' Isus daje svojim učenicima, ali i nama danas. SOL i SVJETLO izvor su života. To su ozbiljne riječi koje ohrabruju, ali i plaše. Zar ja, zar mi možemo biti *sol zemlje i svjetlost svijeta?* Možemo, ali i ne moramo. Sol je u hrani nevidljiva, a čini svaku hranu ukusnijom. Djeluje iznutra, neprimjetno, a opet tako osjetljivo. I ti želiš, Isuse, da mi kršćani budemo u svijetu ono što je sol u hrani. Želiš da ovu zemlju učinimo 'ukusnijom,' ljepšom za obitavanje. Govoriš nam Isuse da smo *svjetlo svijeta*. Pretpostavljaš da ćemo biti puni svjetla i sposobni da svjetlom služimo ovome svijetu. Kršćani ne mogu samo svojim sposobnostima biti svjetlo svijeta, već ako dopuste da njih same prosvijetli Krist. To možemo i moramo učiniti sami. Sami – nasljedovati Krista. I s Kristom biti svjetlo svijeta. Ovaj svijet je još uvijek u tami. Za njegovo osvjetljenje treba puno izvora svjetla. Svatko od nas trebao bi postati i biti, po jedan, izvor svjetla. Po Isusovim riječima: apostoli su odgovorni za svijet, ali također i svaki drugi kršćanin – cijela Crkva. Danas nastaje novi oblik čovječanstva. Stoga je „*pred Crkvom, koja je sol zemlje i svjetlo svijeta* (Mt 5,13-15), sve neodložniji poziv za spašavanje i obnovu svega stvorenoga.“ Kršćani su dakle, odgovorni za svijet, po Isusu Kristu. Točnije, odgovorni su Bogu Ocu za svijet. Zapamtimo i prihvatimo ovu obavezu!

Najava

„Vi ste sol zemlje! Vi ste svjetlost svijeta!“ Govori Isus učenicima svojim, ali preko njih i svima nama, svim kršćanima. Svi mi moramo biti: „sol zemlje, svjetlo svijeta,“ vjerno slijediti Krista, živeći po njegovom evanđelju. Da onda taj svijet, osobito danas nevjerni svijet, vidjevši naša dobra djela – slavi nebeskog Oca. Da svijet, gledajući naš pravi kršćanski život u duhu Evanđelja, povjeruje u Evanđelje, u nauk Kristov. Taj čovjek naći će mir i sreću srca.

Tumačenje čitanja

Prvo čitanje (Iz 58, 7-10)

Poglavlja Izaijine knjige, Iz 56-66, pripadaju jednom kasnijem proroku koji se naziva Izaija III. ili Tritozaija. Bibličari kažu da se tu vjerojatno radi o više raznih proroka koji su djelovali u vrijeme od 6. do 3. stoljeća pr. Kr. Nedvojbeno je da se sva tri dijela knjige (Iz 1-39=Iz I.; Iz 40-55=Iz II.; Iz 55-66=Iz III.), međusobno razlikuju, jezikom i povijesno-vjerskim ozračjem. Pisac knjige Izaija III. uzimao je u obzir oba svoja učitelja i prethodnika. Nakon povratka iz babilonskog ropstva nastala su u Jeruzalemu poglavlja Izaijine knjige Iz 55-66, te pridodana ostalim poglavljima. Pisac ovoga dijela knjige oživljava i održava NADU u Božji spas, što je svojom knjigom u narodu probudio njegov prethodnik Izaija II. Perzijski kralj Kir 538. god. pr. Kr., izdao je proglas kojim je dao Židovima slobodu i obećao obnovu hrama u Jeruzalemu. Bog je održao svoju riječ: prognanici su se vratili u svoju domovinu. Radost povratka bila je prisutna, ali nije se mogla rasplamsati, jer je vladalo siromaštvo, tuga, malodušnost i tjeskoba. U takvim teškim okolnostima javlja se prorok – Izaija III. Njegova poruka usmjerena je prvenstveno na POBOŽNU manjinu – povratnika u Jeruzalemu. Bogu odanim ljudima, prorok potvrđuje Božju vjernost i naklonost, a umišljenim, sebičnim i okrutnim ljudima prijeti uništenje. Za današnje liturgijsko 1. čitanje, odabran je članak iz Knjige proroka Izaije, iz

poglavlja 58., „Post.“ Ovaj Izaijin članak pokazuje kako treba živjeti „siromaštvo duhom“ – dajući drugima, potrebnijima. On upućuje narodu riječ Božju: „*Podijeli kruh svoj s gladnima, uvedi pod krov svoj beskućnike, odjeni onoga koga vidiš gola...*“ Povratnicima iz progonstva je trebao kruh i stan-dom. Prognanik se vraća u „ništa,“ u opće siromaštvo. Zato prorok moli da pomognu jedni drugima. Izaija narodu govori o „djelima milosrđa“ – o djelima „zaposlene ljubavi.“ Dar ima – dvojako djelovanje – povratno djelovanje. Usrećuje darovatelja, kao i darovanoga. Izaija dalje poučava, posebno one koji pomažu drugima: „*Tad će sinut poput zore tvoja svjetlost i zdravlje će tvoje brzo procvasti. Pred tobom će ići tvoja pravda.*“ Izaija povezuje dobrotu pobožnika sa svjetlošću i zdravljem. Dobrota je ujedno i uvjet prisutnosti Božje. „*Vikneš li, Gospodin će ti odgovoriti, kad zavapiš, reći će: 'Evo me!'*“ Ako se, dakle, u narodu bude vodila briga za siromašne i stradalnike, onda se svi mogu nadati, kako će za sve procvasti pravda. U narodu će tada dolaziti do izražaja istinsko SVJETLO života. „*Dadeš li kruha gladnome,...tvoja će svjetlost zasjati u tami...*“ A svjetlost ih vodi prema sreći i miru.

Psalam (Ps 112, 4-8a. 9)

Psalam 112 je pjesma zahvalnica – „Pohvala pravednika.“ U ovom su Psalmu na pravednika primijenjeni izričaji pohvale. Pjesnik pjeva: „*Čestitima sviće ko svjetlost u tami...Dobro je čovjeku koji je milostiv i daje u zajam...*“ Psalam pozdravlja bogobožna i bogoljubna čovjeka. Milosrdan čovjek odraz je Božje dobrote. Kao što je Bog 'rasipno' darežljiv svima nama, tako i dobar, pobožan čovjek „*rasipno dijeli, daje sirotinji.*“ Takav čovjek: „*Dovijeka neće posrnuti: u vječnom će spomenu biti pravedni.*“ Pravednik se uvijek uzda u Gospodina i „*ničeg se ne boji.*“ Pravedan čovjek ostaje uz Gospodina dovijeka. Budimo Božji pravednici!

Drugo čitanje (1 Kor 2, 1-5)

Apostol Pavao, nakon desetak godina od svog boravaka u Korintu, piše svoju Prvu poslanicu utemeljenoj zajednici vjernika zbog toga što je njegov nagovještaj evanđelja bio ondje poljuljan – nije uhvatio dublje korijenje. Pavlu je bilo poznato kako u svakom lučkom gradu, pa i u Korintu, dolaze i prolaze različiti ljudi: putnici, trgovci, vojnici i da je tu teško uspostaviti pravni, a posebno vjerski život. Pavao razmišlja kako učvrstiti korintsku zajednicu. Razmišlja o vjerskom i socijalnom ustrojstvu zajednice kao i o svom načinu propovijedanja. Njegova propovijed nije se sastojala od lijepih riječi ili učenih dokaza. U središtu, njegove propovijedi, nalazi se otajstvo (misterij, svjedočanstvo) Božje – Raspeti Krist. Za današnje 2. čitanje, odabran je članak iz Prve poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima, iz poglavlja 2. Govor je o ljudskoj, ali i o Božjoj MUDROSTI – o snazi djelovanja Duha. Pavao piše Korinćanima: „*Kada dođoh k vama, braćo, ne dođoh s uzvišenom besjedom ili mudročću navješćivati vam svjedočanstvo Božje, jer ne htjedoh među vama što drugo osim Isusa Krista i to raspetoga.*“ Pavao zna da kršćanski navještaj ne smije sadržavati ništa drugo. Budući da se tu radi o SPASENJU ili PROPASTI, navjestitelj mora biti „*u drhtanju i strahu*“ (2Kor 7,15). Njegov „strah i veliko drhtanje“ s kojim nastupa pred Korinćanima izriče bogobožnost potaknutu sviješću o Božjoj veličini, koja prožima Pavlov život i propovijedanje. Prihvatanje propovijedi i djelatne moći križa utemeljeno je u Duhu, u Sili Božjoj. Dalje Pavao govori Korinćanima: „*I besjeda moja...ne bijaše u uvjerljivim riječima mudrosti, nego u pokazivanju Duha i snage da se vjera vaša ne temelji na mudrosti ljudskoj, nego na snazi Božjoj.*“ Sada se Pavao obraća izravno Korinćanima. Objavu Božjeg spasenjskog plana mogu spoznati samo pomoću Božjeg Duha. Ljudska snaga i ljudska mudrost nisu od ključne važnosti za navještaj i življenje evanđelja. Snaga križa i Duha svetoga stoji ispred ljudske snage, pa i vjera Korinćana i svih kršćana mora biti utemeljena na toj snazi, a ne na sposobnosti propovjednika. Svi krštenici, pa i Pavao, primili su Duha da shvate Božji spasenjski plan. Toga Duha posjeduje onaj koji propovijeda Krista Raspetoga.

Evandjelje (Mt 5, 13-16)

Čitanje svetog Evandjelja po Mateju

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima: „*Vi ste sol zemlje. Ali ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti? Nije više ni za što, nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze.*“ „*Vi ste svjetlost svijeta. Ne može se sakriti grad što leži na gori. Niti se užije svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući. Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima.*“ Riječ Gospodnja.

U današnjoj 5. nedjelji kroz godinu A, evandelist Matej vrlo kratko, ali jasno izvještava o Isusovom daljnjem propovijedanju i učenju svojih učenika kao i svih drugih koji ga slušaju. U bogoslužju prvih nekoliko nedjelja „kroz godinu“ očima vjernika pratili smo postupno očitovanje Isusa – „Svjetla narodima.“ Isusovo javno očitovanje doseže svojevrsni vrhunac u *Govoru na gori*. U prvom dijelu, kroz osam blaženstava, nad kojima smo razmišljali prošle nedjelje, Isus je izložio IDEAL što ga stavlja pred one koje poziva da ga nasljeđuju. Ozbiljnost Isusova poziva, učenicima i narodu, u raskoraku je s ljudskim težnjama i idealom što ga nudi sredina u kojoj žive. Isus je toga svjestan. To potvrđuje zadnjim osmim blaženstvom. Obraća se učenicima osobno: otvoreno najavljuje *progonstva, laž, mržnju, odbacivanja*, s kojima će se suočiti svi koji u svijetu posvjedoče da su vođeni njegovim idealom. Može se reći da ove nedjelje, Isus, razvija, nastavlja svoj PROGLAS na gori, s novim ZAPOVIJEDIMA. A one glase: „*Vi ste sol zemlje! Vi ste svjetlost svijeta!*“ Isus ove posebne riječi izgovara svojim učenicima, a govori ih i nama danas. Vi ste ono bitno za život zemlje i svijeta. Krist, sudbinski povezuje svoje učenike sa svijetom. Poziva ih da ga u potpunosti nasljeđuju, iako zna sve njihove ljudske slabost. Kršćani su, dakle, odgovorni za svijet. Točnije, odgovorni su svijetu. (To je izričit nauk II. vatikanskog koncila). Vi jeste sol zemlje i jeste svjetlost svijeta. Te, Isusove izgovorene riječi su vrlo ozbiljne i ohrabruju, ali i plaše. Pitanje je! Zar mi možemo biti *sol zemlje i svjetlost svijeta*? Kako živjeti u svijetu koji vlastite principe i ideale agresivno nameće svima i beskompromisno odbacuje onoga tko ih se ne drži? Isus sugerira „ponašanjem janjeta“ u blaženstvima, ali, iluzorno je nadati se opstanku u „vučjem svijetu.“ Kompromis koji je opravdan 'zdravom ljudskom logikom,' kada je govor o *vjeri*, dovodi u pitanje Kristovo učenje. Druga je mogućnost, stvoriti zatvorenu zajednicu Kristovih istomišljenika. No, Krist, ne podržava takve zajednice. Isus utire novi put – slobodan put bez kompromisa. A po čemu su kršćani *sol zemlje i svjetlo svijeta*? Odgovor je, po Isus! Po svojim *dobrim djelima*. A dobrota je drugo ime za *ljepotu*. Lice dobroga čovjeka zrači ljepotom, a ljepota SVJETLOM. Lice Boga, Oca odražava se na licu Krista koji je zaista Svjetlo svijeta (Iv 1,9+). Kršćanin koji nasljeđuje Krista, na svom lici nosi i njegovu ljepotu i svjetlo. Ili ljepše rečeno: S lica Kristova odražava se svjetlo na licu kršćana. Kršćani su, dakle, na svoj način „svjetlo od Svjetla.“ Tek s lica kršćana prepoznaju drugi i Krista i Boga, Oca. Za to treba živjeti što istinitiji svoj kršćanski život. Kao ljudi čovjekoljubivi – svijetlimo drugima. Boga ne slave naše lijepe riječi ili naši lijepi obredi. Boga slave naša *lijepa-dobra djela*. Ali, uvijek ostaje nerazdvojiva euharistija i karitas. Današnje kratko Matejevo evandjelje donosi nastavak Isusova „govor“ njegovim učenicima. Isus im govori: „*Vi ste sol zemlje. Ali ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti? Nije više ni za što, nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze.*“ Svakodnevno iskustvo uzimanja soli govori nam o njezinoj važnosti i korisnosti. Sol se dodaje hrani – daje okus jelu – jelo postaje ukusno. Ljudi se njome služe i u čišćenju. Solju se i posvećuje. Sol je prijeko potrebna u životu ljudi. Jelo bez soli je neukusno, bljutavo. Teško je jesti 'bljutavo' jelo. To zna netko tko je bolestan i zabranjena mu je sol. Sol nije samostalno jelo, sol je dodatak jelu u malim količinama. Samo dodana u jelo u pravoj mjeri i ravnomjerno raspoređena, čini ga ukusnim. Isus govori svojim učenicima da su oni SOL ZEMLJE. Takvom izjavom Isus želi svoje učenike uputiti na služenje svijetu, u služenje drugima. Sol sama po sebi nema smisla, ona je u službi druge hrana. Tako i Isusov učenik je u

službi drugih. On nije pozvan sam za sebe biti sol, nego za zemlju, konkretno za društvo u kojem živi. Sol zemlje su Isusovi učenici. To je svaki onaj tko živi blaženstva: tko živi siromaštvo duha u krotkosti, gladije i žeđa za pravednošću, u čistom i milosrdnom srcu nosi mir. To je onaj skroman i čedan narod o kojem govori prorok Sefanija, to je narod Crkve Kristove. To smo mi ovdje okupljeni, točnije: pozvani smo to biti. A stvarno postajemo sol zemlje u mjeri, u kojoj je naš život prožet duhom blaženstava i ako taj duh uključimo u konkretan svijet: u obitelj, zajednicu, šire društvo i... Ako „sol“ ne odgovara toj namjeni, onda više nije ni potrebna. Ona se baca „i da ljudi po njoj gaze.“ Isusovi učenici koji ne služe svijetu, kao sol hrani, bacaju se i po njima se može gaziti. To su riječi koje 'straše,' ali su Kristove. To je ozbiljna Isusova opomena da sol može obljetaviti, da se može bacati i gaziti. Ozbiljne riječi koje ponovo potvrđuju Isusovu zahtjevnost kada govori o nasljedovanju. Krista treba doslovno nasljedovati i po njemu živjeti, da ne bi bili bačeni i gaženi. Spremni smo nazvati ovaj svijet: svijetom nasilja, rata, prijevara, korupcije, sebičnosti. To je tako. A zašto je tako? Mi smo, kao učenici Isusovi, odgovorni hoće li ovaj svijet biti 'ukusniji', životniji. Pitamo se gdje smo to zatajili pa je svijet tako slabo 'začinjen' pravednošću, čistoćom srca, željom za mirom, dobrotom? Svijetu i društvu u kojem živimo 'sol' je potrebna. Kao Kristovi učenici dužni smo biti sol zemlje. Druga Isusova slika učenicima je: „Vi ste svjetlost svijeta. Ne može se sakriti grad što leži na gori. Niti se užiče svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući. Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima.“ U Ivanovu evanđelju, Isus za sebe kaže: „Ja sam svjetlost svijeta“ (Iv 8,12), a ovdje učenicima kaže: „Vi ste svjetlost svijeta.“ Ovdje Isus govori izravno svojim učenicima: „Vi se!“ Vi ste ti koji trebate prenositi MOJE SVJETLO – njegovo svjetlo istine. Svjetlo je potrebno da OSVIJETLI prostor, da ljudi vide, da se snađu, da se orijentiraju. Svjetlo rastjeruje tamu. Ako svjetlo nema tu svrhu, ono promašuje cilj. Na Kristu, Svjetlu svijeta, palimo svoje svjetlo koje po nama postaje svjetlom za svijet. Isusov će učenik promašiti cilj svoga poslanja i života ako prikrije to svjetlo što ga je primio od svoga učitelja. Isusov učenik mora biti svjetlo oko sebe, ali isto tako i svima onima u svijetu. Tu je na djelu i zapovijed misionarenja. Postali su svjetlo po Isusu da bi bili izvor svjetla svima koji su u tami. Uz sliku svjetla Isus naglašava i potrebu za konkretnim dobrim djelima. Ljudi moraju vidjeti dobra djela njegovih sljedbenika. Učenik je pozvan ne samo da govori nego i da čini volju nebeskoga Oca. Vršiti Riječ Božju je istinsko ispunjenje životnog poziva. Samim tim što Isusov učenik izvršava volju Božju i njegovu Riječ dokraja proslavlja se Bog. Istinska djela ljubavi prema čovjeku, karitas i skrb za potrebne – sve su to djela kojima se Bog proslavlja, jer „zdrav čovjek slava je Božja!“ Na taj način učenici su Isusovi istinski misionari u svome životu, jer žive i čine ono što su po Isusovu pozivu postali: *sol zemlje, svjetlo svijeta!* To više nije njihova proslava, to je proslava imena Božjega.

Pitanja za razgovor

- Zašto prorok Izaija traži od svoga naroda da podijele kruh s gladnima, pomognu beskućnicima, odjenu gologa? 1. čitanje.
- Kao objasniti da će darovatelj zasjati poput svjetlosti, a i zdravlje će mu procvasti?
- Kako pjesnik u Psalmu 112 slavi čovjeka pravednika?
- Što apostol Pavao govori Korinćanima o ljudskoj mudrosti, nasuprot božjoj mudrosti i o svom načinu propovijedanja?
- Zašto je Pavao „u strahu i drhtanju“ kad govori o Isusu Kristu raspetome?
- Što znače Isusove riječi njegovim učenicima: „Vi ste sol zemlje! Vi ste svjetlost svijeta!“ u današnjem Matejevu evanđelju ?
- Kada će Isusovi učenici, a i drugi kršćani, biti „sol“ i „svjetlo“ na zemlji?
- Što svi kršćani, svi mi, trebamo činiti i biti da postanemo „sol“ i „svjetlo“ svim ljudima na zemlji? Zašto to nismo?

Molitva vjernika

- Gospodine, obnovi u svojoj Crkvi zanos duha i vjernost evanđelju da i danas bude svjetlo naroda, molimo te!
- Gospodine, svima koje si pozvao u službu naviještanja tvoje Riječi, pomogni da vjerno žive što riječju propovijedaju, te tako budu sol zemlje i svjetlo svijeta, molimo te!
- Gospodine, prodahni evanđeoskom mudročću sve učitelje i odgajatelje svoga naroda i pomogni im da pred naukom ovoga svijeta ne posustanu u naviještanju tvoga spasenja, molimo te!
- Gospodine, sve naše obitelji prodahni svojom milošću da okrijepljene snagom obiteljske molitve, budu sveto mjesto zajedništva u vjeri i ljubavi, molimo te!
- Gospodine, u nama ovdje okupljenima, probudi slabu vjeru i ražari svjetlo koje si nam na krštenju darovao, da postanemo sol zemlje i svjetlo ovoga svijeta, molimo te!
- Gospodine, htio si da jedemo od jednoga kruha i pijemo iz jedne čaše. Daj da životom budemo jedno u Kristu i u radosti plodni za spasenje svijeta, molimo te!

Oče, izvore svakoga dobra, s pouzdanjem u tvoju dobrotu izričemo ti ove molitve. Ti ih uslišaj i svojom nas svjetlom obdari da uzmognemo vjerno živjeti ono što te molimo. Po Kristu Gospodinu našem. AMEN!

Zaključak

Odlomak iz Evanđelja po Mateju govori o veoma važnoj ulozi kršćana u svijetu. Evanđelist navodi da je Isus svojim učenicima, a i svima onima koji u njega vjeruju rekao: „*Vi ste sol zemlje!*“ „*Vi ste svjetlost svijeta!*“ Znamo što je uloga soli u životu čovjeka. Sol popravlja ukus hrane i čuva je od kvarenja. Onda nam je jasno kako Isusove riječi treba shvatiti u prenesenom značenju. Zadaća kršćana je štiti čovječanstvo od pokvarenosti i truleži. Kako će to činiti? Oni (mi) trebaju svijet upozoravati na zdrava, humana, općevažeća načela etike i morala koja su nužna za održavanje i unaprjeđenje „kulture života“ i civilizacije ljubavi.“ Biti „svjetlost svijeta“ znači unositi *nadu* u beznade, *smisao* u besmisao, *istinu* u laž, *svjetlost* u tamu. Ako kršćani žele biti dosljedni Isusovim izjavama u današnjem evanđelju, a posebno o blaženstvima, ne smiju bježati od svijeta, već oslušivati što taj svijet treba, traži i pronalazi. Kršćani trebaju svijetu ponuditi: *svjetlo ljudsko-božanske čovječnosti*. Kršćani trebaju prihvatiti i živjeti Božju ljubav po Isusu Kristu – potpuno nasljedovati Krista i živjeti u njegovu SVJETLU. Samo tako mogu ZRAČITI tim svjetlom i drugima. Zato Isus u evanđelju veli: „*Neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima,*“ jer kad ljudi vide *djela kršćana* prožeta nesebičnom i potpunom ljubavlju, tada ne slave dotičnu osobu, već „*Oca koji je na nebesima.*“ Kršćani ne mogu sami, samo svojim sposobnostima biti svjetlo svijetu, već ako dopuste da njih same prosvijetli Krist. Onda oni u svijet unose – ne svoje – već Kristovo svjetlo. Božja ljubav treba biti u ljudskom srcu, ali ona se također treba očitovati i djelima ljudsko-božanske ljubavi prema vani. Sol, (NaCl – natrijev klorid), osim što popravlja okus hrani, ima moć čišćenja i čuvanja od propadanja, a stavljena na ranu stvara bol. Kršćanin je „sol“ svijetu koji je protivan evanđelju. Po Isusu Kristu i po „soli“ kršćanstvo je bez kompromisa: ono pročišćava svijet i čuva ga od truleži, od pobjede zla i grijeha. Sol koja pada na zlo i grijeh stvara i oštrinu boli, a bol čovjek izbjegava. Zato biti Kristova „sol,“ – Kristov učenik, Kristov sljedbenik, znači trpjeti protivljenje, ali i liječiti svijet od boli grijeha. Amen!